

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5
Н56

Нестеренко О. В.

Н56 Цікава логіка. 1 клас. Посібник учителя. — Х.: Вид.
група «Основа», 2013. — 96 с.: іл.

ISBN 978-617-00-1951-6

Курс «Цікава логіка» ставить за мету сформувати в дітей навички основних розумових операцій: порівнювати, класифікувати, давати означення, будувати висновки, виділяти закономірності, міркувати та ін. Посібник містить детальні поурочні розробки для 1-го класу початкової школи, рекомендації щодо проведення уроку загалом і кожного його етапу.

До посібника розроблено робочий зошит для учнів.

УДК 37.091.3
ББК 74.202.5

ISBN 978-617-00-1951-6

© Нестеренко О. В., 2013
© ТОВ «Видавнича група «Основа»», 2013

ЗМІСТ

Передмова	4
Урок 1	7
Урок 2	9
Урок 3	12
Урок 4	15
Урок 5	18
Урок 6	20
Урок 7	23
Урок 8	26
Урок 9	28
Урок 10	30
Урок 11	33
Урок 12	36
Урок 13	38
Урок 14	41
Урок 15	44
Урок 16	46
Урок 17	48
Урок 18	51
Урок 19	53
Урок 20	55
Урок 21	57
Урок 22	60
Урок 23	62
Урок 24	64
Урок 25	67
Урок 26	69
Урок 27	71
Урок 28	73
Урок 29	76
Урок 30	77
Урок 31	80
Урок 32	82
Урок 33	84
Урок 34	87
Урок 35	91
Урок 36	93

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку суспільства передбачає розробку ново-го змісту освіти та визначення адекватних йому методів і прийомів, засобів і організаційних форм навчання. Слідуючи навчальним програмам загальноосвітньої школи, можна виділити одну з цілей сучасного навчання — розвиток математичного, логічно-го стилю мислення, інтелектуальних, емоційно-вольових якостей школярів.

Для успішного навчання в школі уміння логічно мислити і міркувати відіграє велику роль. Учителі відзначають, що той учень, у якого добре розвинене логічне мислення, легше розуміє навчальний матеріал, змістовніше освоює нові правила, швидше і успішніше справляється із завданнями з математики, російської мови. А невміння логічно мислити призводить до зниження успішності і відставання в навчанні. Навчання дітей розв'язувати логічні задачі спрямоване на формування у малюків умінь здійснювати послідовні розумові операції, такі як порівняння, аналіз, синтез, абстракція, узагальнення, класифікація, конкретизація. У розвитку цих операцій і повинен допомогти курс логіки.

Знання основ логіки важливе для кожної людини, оскільки правильно мислити, доводити істинність або хибність своїх або чужих тверджень, висловлювань, пропозицій є життєвою необхідністю. Навчатися логіки доводиться вже з дитячих років, коли формується абстрактне, а не тільки конкретне мислення. Окремі прийоми логічного мислення діти починають засвоювати в дитячому садку: це, наприклад, аналіз і синтез, порівняння та відмінність, опис та характеристика. У школі з перших днів навчання учні працюють з цими логічними прийомами або операціями на всіх уроках, розвиваючи, поглиблюючи і систематизуючи свої знання.

Логічне мислення не є вродженим, тому його можна і потрібно розвивати. Для успішного навчання в середній ланці, розуміння навчального матеріалу в учнів повинні бути сформовані три складові мислення:

1. Високий рівень елементарних розумових операцій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, виділення істотного, класифікація та ін.

2. Високий рівень активності, розкнутості мислення, який виявляється у продукуванні великої кількості різних гіпотез, ідей, виконанні декількох варіантів розв'язання проблеми.

3. Високий рівень організованості та цілеспрямованості, що виявляється в орієнтації на виділення істотного в явищах, у використанні узагальнених схем аналізу явища.

Якщо це буде зроблено в початковій школі, то полегшить процес засвоєння дітьми знань, умінь і навичок у середній ланці школи.

Курс «Цікава логіка» — це курс, призначений для всіх дітей, а не тільки математично обдарованих. По-перше, логічні задачі відрізняються від більшості математичних тим, що для їх розв'язання, як правило, не потрібно великого запасу математичних знань і можна обмежитися тільки деякими відомостями з арифметики. По-друге, логічні завдання майже завжди є цікавими і цим привертають навіть тих, хто не любить математики. І головне, їх розв'язування розвиває логічне мислення, що сприяє не тільки кращому засвоєнню математики, але й успішному вивченню основ будь-якої іншої науки. Цей курс дає можливість розвивати увагу, пам'ять і прищеплювати навички правильного мислення.

Мета курсу логіки — формувати і розвивати в учнів загальнологічні вміння, основні розумові операції, необхідні для будь-якої інтелектуальної діяльності, закладати основи правильності, точності та креативності мислення, виховувати самостійно мислячу людину, здатну впоратися з проблемами, які ставить перед нею життя.

Завдання курсу:

- навчити дитину осмислено бачити світ і успішно орієнтуватися в ньому;
- допомогти опанувати знання навчальних предметів шкільної програми;
- навчити повноцінно і продуктивно спілкуватися з іншими людьми, правильно підходити до прийняття життєво важливих рішень;
- закріпити інтерес, з яким діти прийшли до школи;
- прищепити інтерес до математики, мови, навколишнього світу;
- розширити і поглибити програмний матеріал з цих предметів;
- пробуджувати в учнів потребу до самостійної роботи;
- сприяти розвитку здібностей і потреб пізнавального характеру, інтелектуальних і морально-вольових якостей;
- розвивати в дитини розумові операції аналізу і синтезу, логічне мислення, здатність описувати властивості предметів, порівнювати предмети за певними параметрами, встановлювати зв'язки між різними явищами, легко переходити від одних зв'язків до інших;

- навчити дітей точно виражати свої думки, творчо мислити, розвивати мову;
- формувати навички навчальної співпраці.

Програма курсу «Цікава логіка» розрахована на 1 годину на тиждень (34 години на рік).

До змісту навчання належить:

- 1) формування в учнів розумових операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизації;
- 2) оперування ознаками предметів: виділення суттєвих і несуттєвих ознак, опис ознак предметів;
- 3) розвиток і збагачення мовлення учнів через введення слів *істина*, *брехня*. Використання слів *усі*, *деякі*, *жоден*, *тільки*, *і*, *або*. Складання висловлювань з поданими поняттями;
- 4) формування пошукових умінь. Пошук і знаходження закономірностей;
- 5) розвиток основних психічних процесів — уваги, пам'яті, мислення, уяви.

Рекомендована структура уроку

I. Розминка

Головним завданням цього етапу є створення ситуації успіху в дитини, впевненості у своїх силах, можливостях, а отже, і бажання навчатися.

До розминки належать загадки, прислів'я, приказки, гуморески, достатньо легкі запитання, на які дитина може відповісти, спостерігаючи за навколишнім світом.

II. Зарядка для розуму

Запропоновані завдання спрямовані на розвиток творчого стилю мислення, на встановлення закономірності, порівняння, розрізнення і суміщення, на розвиток кмітливості, доповнення або визначення зайвого.

Завдання від заняття до заняття поступово ускладнюються.

III. Динамічна пауза

- Фізкультхвилинка, яка проводиться на заняттях, не тільки розвиває рухову сферу учнів, але й дає можливість відпочити.

IV. Розв'язування логічних, творчо-пошукових задач

Пропонуються завдання логічно-пошукового характеру, спрямовані на розвиток уваги, пам'яті, встановлення послідовності подій.

V. Графічні вправи

Графічні вправи — відмінний спосіб розвинути дрібну моторику рук, увагу; цікаве заняття, результати якого покращать уміння

красиво, акуратно писати і логічно мислити. Результатом цієї захопливої роботи є задоволеність, що значно підвищує самооцінку учня. За систематичного виконання таких завдань дитина гарно вправляється ручкою та олівцем, у неї формується зосередженість, покращується працездатність, творчі здібності, уява, розвивається мовлення, а отже полегшується спілкування з однолітками: вміння висловити свою думку.

Пріоритетами такої форми занять є комплексність, упорядкованість, систематичність і цілеспрямованість.

Посібник адресовано вчителям початкових класів, вихователям груп продовженого дня, педагогам додаткової освіти дітей, батькам, а також усім, хто цікавиться розвитком пізнавальних здібностей дітей молодшого шкільного віку.

Для проведення занять пропонувано навчально-методичний комплект, до складу якого належить:

- 1) робочий зошит на друкованій основі для учнів;
- 2) методичний посібник для вчителя, в якому викладено один з можливих варіантів роботи із завданнями, вміщеними в зошиті.

Провідне завдання дорослого — заохочувати і підтримувати самостійність дітей у пошуку розв'язання.

Урок 1

I. Розминка

— Відгадайте загадку.

Ні пір'ячка, ні крил,
А швидше літаків.
Хоч літальний апарат,
А має хвіст, як птах. (*Ракета*)

— Здогадалися, про що ми будемо сьогодні на уроці говорити? Давайте повторимо чистомовки.

Ла-ла-ла — про ракету мова йшла.
Ра-ра-ра — починати вже пора.

— Пропоную вам відповісти на запитання. Пам'ятайте, ваше завдання — якнайшвидше дати правильні відповіді. Бажаю успіху!

- На якій планеті ми живемо? (*Земля*)
- Що є супутником Землі? (*Луна*)
- Як називається зірка, навколо якої кружляють усі планети? (*Сонце*)
- Назви яких планет ви знаєте? (*Венера, Марс, Юпітер, Земля, Меркурій, Уран, Сатурн, Нептун.*)

II. Зарядка для розуму

1. Розгляньте малюнки в кожній групі. Що в них спільного? Знайдіть зайве зображення і закресліть його. Поясніть свій вибір.

Відповіді:

- а) в першій групі зайвий предмет — автомобіль, тому що це наземний вид транспорту, а решта — повітряні;
  - б) у другій групі зайві гори, тому що вони знаходяться на Землі, а решта — в космосі.
2. Знайдіть у кожній групі предмети, які утворюють пару, з'єднайте їх стрілочками. Поясніть свою думку.

Відповіді:

поєднати треба:

- а) в першій групі — лампу й сонечко; гриб і дерево;
  - б) у другій групі — вазу і квітку; ляльку і диван;
  - в) у третій групі — маму і дівчинку; цвях і потяг;
  - г) у четвертій групі — рукавички і шарф; яблуко й сливу.
3. Розгляньте уважно зображення ракет. Що в них спільного? Чим відрізняється кожне зображення від решти? Зробіть так, щоб усі ракети стали однаковими.

Відповіді:

Спільне те, що всі ракети одного розміру, однієї конфігурації. Діти повинні домалювати частини, яких бракує, так, щоб усі ракети стали однаковими.

III. Динамічна пауза

На ракеті піднімаюсь
 Високо у небо.
 Я всміхаюсь сонечку,
 Дітям так і треба.
 Я всміхаюсь хмароньці —
 Йди, дощ, мов з ведра.
 Друзям посміхаюся,
 Зичу їм добра.

IV. Розв'язування логічних, творчо-пошукових задач

4. Розгляньте малюнки. Запам'ятайте зображені предмети та їх кількість.

— Закрийте зошити і назвіть предмети, які запам'ятали.

— Розкрийте зошити, зробіть перевірку: біля предметів, кількість яких пригадали, поставте «+», а біля тих, які — ні «-».

* Це завдання можна виконувати в парах.

5. Упродовж 30 секунд знайдіть і полічіть зорі.

— Порівняйте свою відповідь з відповідями однокласників.

Відповідь: усього 10 зір.

* Якщо залишиться час, можна запропонувати дітям придумати подібне завдання для сусіда по парті.

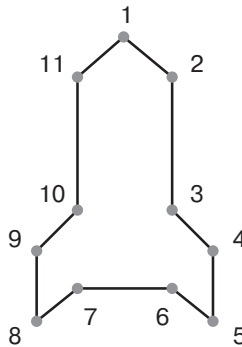
V. Графічні вправи

6. Прочитайте вірш (самостійно або за допомогою вчителя). Спробуйте його запам'ятати.

Повторіть його разом з однокласниками.

У ракети гострий ніс,
Є і тіло,
Є і хвіст.
Вийде в нас малюнок гарний —
Це тому, що ми управні.

— З'єднайте крапки за порядком зростання чисел.

Урок 2

I. Розминка

— Відгадайте загадку.

А у кого, а у кого
Є найбільше
В світі голок?
Не у кактуса
Й шипшини,
А в зеленій... (ялини).
(С. Жупанин)

— Зрозуміли, хто героїня сьогоднішнього уроку? Давайте вичимо скоромовку про ялинку і навчимося вимовляти її швидко і чітко.

У ялинки гілки зелененькі,
Зелененькі гілки у ялинки.